

By special order to friends of TASHMA

תא שמע

פרשת ויחי

זמנים

פרשה מפורשת הרה"ג דוד שרעבי

הנחתי תפילין שמרתי שבת קיימתי הרבה מצוות התורה! משתדל לעבוד על המידות ולהיות גם נוח לבריות! אם כן למה יש קשיים במשך החיים הרי אני מקיים את מצוותיו יתברך?! למה הפרנסה קשה?! למה?

נקדים את הכתוב במדרש על יוסף הצדיק: יוסף הצדיק היה בבית הסהר 12 שנה בגלל אשת פוטיפר, כל יום הייתה באה אשת פוטיפר לבית הסהר וציוותה ששימו ליوسف קולר מברזל שיש בצידו הקדמי מסמר, וכך יוסף לא יוכל להוריד את ראשו בגלל המסמר!! בכל זאת לא נכנע יוסף הצדיק! דבר זה גם כתוב בתהלים פרק ק"ה פסוק י"ה, שכתוב: **ענו בכבל רגלו**

ברזל באה נפשו, זאת אומרת שיוסף היה כבול ברגליו והיו לו גם ברזלים בצוואר משך 12 שנה! וכל זאת בנסיון אדיר לבדוק האם ישבר. לבסוף כשהגיע הזמן שיצא מבית האסורים ברצונו יתברך כתוב על זאת גם כן בתהלים, שכתוב: **עד עת בא דברו אמרת ה' צרפתהו**. ומפרש רש"י מה הפירוש אמרת ה' צרפתהו? מסביר רש"י שצרפת את יוסף כמו הצורף שמצרף כסף טהור - שבחנת את יוסף על ידי שנתנסה וכבש את יצרו באשת אדניו, ועליה נתיימר ונצרף בייסורים ששמו אותו בבית הסהר.

ובבראשית פרק מ"ז פסוק ל"א ביוסף שהשביעו אביו (בפרשה שלנו) כתוב: **ויאמר השבעה לי וישבע לו וישתחו ישראל על ראש המטה**, מה הפירוש על ראש המטה? מפרש רש"י שיעקב השתחוה על שהייתה המיטה שלו שלימה שלא היה בין בניו אף בן רשע!! וממשיך רש"י ומסביר למה לא היה רשע בין בניו של יעקב, מה הסימן שלא היה רשע! ומסביר - שיוסף מלך היה ועוד שנשבה לבין הגוים והרי הוא עומד בצדקו ע"כ. והיה מספיק שיאמר לנו שיוסף היה צדיק, אם כן למה הוא מוסיף ואומר שיוסף נשבה, וגם

משפט שלמה הרה"ג שלמה כהן

המקרה:

הרכב של נתנאל לא הותנע ונתנאל היה צריך להגיע לבני ברק, לישיבה חשובה, ולכן בקש עזרה משכנו דני, דני ניסה לעזור וכשראה שאינו יכול לעזור הציע להשאיל לו את רכבו. נתנאל הסכים, לקח את המפתחות ומיד יצא לדרכו. הוא מיהר מאד ונסע במהירות מעל למותר. בסיבוב חד בכביש הרכב החליק והתנגש עם עץ גדול. רכבו של דני הושבת לגמרי מהתאונה אבל ברוך ה' לא היו פגיעות בנפש. נתנאל הודיע לדני מיד על שקרה לרכבו, ואמר לו: "שאלו לו מה לדאוג כי הוא יפצה אותו על כל מה שצריך אבל כרגע הוא עדין ממחר

הטענות:

דני טוען שנתנאל צריך לשלם לו עשרת אלפים דולר, השווי של רכבו לפי המחירון.

www.tashma.net

היה מלך, והוא צדיק? אלא מזה שכתב שיוסף היה מלך, ועוד שנשבה לבין הגוים, משמע שזה כמו נתינת טעם לשלימות המיטה של יעקב - שאם יוסף לא היה נשבה, או שלא היה אחר כך מלך, אין מטתו של יעקב שלימה!! והביאור בזה הוא שלהיות צדיק בלי שום נסיון של תמורות הזמן, אין זה מוכיח כלל שהאדם הוא צדיק! ורק אם יבואו לאדם נסיונות של שינויים וקשיים מסויימים והוא נשאר צדיק רק אז יש הוכחה שהאדם הזה הוא מיוחד, ואז יש סימן לשלמות עבודתו, ובכך נתנסו כל בני ביתו של יעקב, ניסיון הרעב, וניסיון העושר שקודם הרעב ובארץ גושן, ולכן ביאר רש"י שגם ביוסף שהיה מלך הוא ניסיון של העושר, ועוד שהוא נשבה לבין הגוים שזה ניסיון הדחק והעוני ועדיין יוסף עומד בצדקו, ובכך יש סימן בדוק שכל השבטים צדיקים ומיטתו של יעקב שלימה שלימות בדוקה! וזה שאמר בתהלים **אמרת ה' צרפתהו.**

אדם שמוגיע לדרגות כאלה הוא צדיק אמיתי ועובד ה באמת, אדם שחושב את עצמו פשוט,

אינו יודע את מעלת עצמו, אם יש ניסיון של פרנסה וקושי והוא מתחזק בעבודת ה זה אדם גדול!! בגלל זאת זכה יוסף שים סוף נקרא בזכותו, וכמו שכתוב במדרש - הים ראה ויגוס, מה ראה הים? ארונו של יוסף! אדם שעומד בנסייונות זה אדם שיכול לשנות סדרי הטבע!! נמשך לבאר עוד את המשך הפסוק בתהלים שכתוב בו.

"אדם שעומד

בניסיונות של קשיי

פרנסה וכדומה,

ולא נשבר אלא

מתעלה עוד, זה

אדם צדיק שיכול

לשנות סדרי

בראשית"

שם: **עד עת בא דברו אמרת ה' צרפתהו, וכבר הבאנו את דברי רש"י שפירש שבחנת את יוסף שנתנסה וכבש את יצרו באשת אדניו ועליה נתיישר ונצרך ביסורים לתתו אל בית הסוהר ע"כ, והנה רש"י חילק את הפסוק לשני עניינים, הראשון הניסיון שכבש יוסף את יצרו באשת אדניו ועל זה אמר הפסוק "אמרת ה'" דהיינו הציווי שלא יכשל באשת אדניו. והשני הוא הניסיון שנתיישר אחר כך בייסורים בבית הסוהר ועל זה אמר "צרפתהו". ונראה שהייסורים של אחר כך הוא הניסיון הקשה יותר! שתחילה מה שאדם גובר במעשה על הניסיון הגדול (של אשת פוטיפר) הוא ניסיון שחולף ואף שהשכר הוא גדול ומעלה רמה מאוד, בכל זאת עדיין אין בזה צירוף! אבל הייסורים שבאים אחר מעשה אחרי שמקיים אדם את דבריו של הקב"ה ועל זה ובגלל זה עוד באים לו קשיים רבים - זה הניסיון הגדול שניתן יוסף בבית הסוהר!! ולכן רק החלק השני הוא שמצרף את האדם, אבל החלק הראשון הוא עמידה בניסיון אבל לכלל צירוף עדיין לא בא! ולאו דוקא בגלל שיש ייסורים זה מה שמצרף את האדם, אלא משום שיש ניסיון של אחר מעשה - עוד ניסיון שבא דוקא בגלל שקיימת מצוות! וניסיון של אחר מעשה יכול לבוא בדרך של ייסורים או בדרך אחרת והוא שמצרף כשהאדם עומד בו.**

משפט שלמה - המשך

נתנאל טוען שלהערכתו אחרי התאונה, מה שנשאר מהרכב היה שווה לפחות אלפיים דולר, ומוכן לשלם לו את השמונת אלפים. אבל על מה שקרה לרכב אחרי התאונה הוא אינו אחראי.

פסק הדני:

על נתנאל לשלם לדני שמונת אלפים דולר.

הסבר:

ברור שנתנאל חייב לשלם על הנזק שעשה לרכבו של דני, וכמבואר בחו"מ סימן שפז סעיף א' שזה ההפרש בין מה שהחפץ הניזוק היה שווה לפני הנזק ומה שהוא שווה אח"כ, דהיינו שמונת אלפים דולר. וראוי לציין מה שמאיר הש"ך שם בס"ק א', שזה דווקא בנזק שאין דרך לתקנו כמו במקרה שלנו, אבל נזק שהדרך היא לתקן, המזיק צריך לשלם את התיקון ולא הפחת. אבל במקרה שלנו, כיוון שהרכב הושבת

בתאונה אין מה לתקן, ולכן לכו"ע המזיק משלם הפחת. אבל במקרה שלנו, אחרי התאונה, הרכב היה שווה אלפיים דולר, וכיוון שהשאיר אותו על צד הכביש במקום שומם, ושדדו אותו ה"בני דודים", הפסידו גם את האלפיים דולר האלו. ומי אחראי לזה!!

מבואר בחו"מ סימן תג סעיף ב': שפחת נבלה לניזק, שאם שור המזיק הרג את שור הניזק, ומזמן הנזק עד העמדה לדין, הופחתה הנבלה כגון שנסרחה או נטרפה ע"י חיות (כמו במקרה שלנו). ההפסד הוא לניזק. ומוסיף הרמ"א שזה דווקא אם המזיק הודיע לניזק על הנזק לקחת את נבלתו, אבל אם לא אמר לו, המזיק צריך לשלם את הפחת. **ובסעיף ג'** מוסיף המחבר, שעל המזיק לטרוח בנבלה עד שממציע אותו לניזק, שאם נפל השור לבור על המזיק להוציאו משם וכו'.

ומבאר הסמ"ע בס"ק ב', שהכוונה כאן שהניזק צריך לעשות את כל הטרחה וההשתדלות להעלות את השור מהבור, והמזיק משלם לו על הטרחה.

ולכן במקרה שלנו, כל ההוצאות הכרוכות בלהציל את מה שנשאר מהרכב של דני אחרי התאונה הם על נתנאל- המזיק, אבל הטרחה היא על הניזק דני. ולכן כיוון שנתנאל הודיע לדני, היה עליו לקרא לגרר מיד ולהציל את נבלתו. וכל ההוצאות הכרוכות בכך היה על נתנאל המזיק להחזיר לו.

אבל לא היה באחריותו של המזיק לקרא לגרר, רק לשלם על הגרר. ולכן כיוון שדני גרס את ההפסד של האלפיים דולר שהרכב היה שווה (לטענתו של נתנאל) אחרי התאונה, אין המזיק צריך לשלם לו אלא שמונת אלפים דולר.

פרשה מפורשת - המשך

אֶרֶצָם וְאוֹמֹתָם לְשׁוֹן כְּבוֹד, אֲבָל אִם יִשְׂרָאֵל בְּגִלּוֹתָם נִקְרָאִים
 יַעֲקֹב שֶׁהוּא מִדְּרִיגָה פְּחוּתָה מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁעוֹשִׂים אוֹתָם
 הַעֲבוּ"ם כְּמוֹ גֵר וּמִזְבִּים אוֹתָם, אִזּוֹ נִקְרָאִים הַגּוֹיִים כְּשֶׁם גְּנָאִי
 שֶׁלָּהֶם, וְזֶה שֶׁאָמַר הַפְּסוֹק בְּתַהֲלִים - וַיִּבֹא יִשְׂרָאֵל מִצִּירִים,
 וַיַּעֲקֹב גֵּר בָּאָרֶץ חָם, שֶׁכֻּשְׁנִקְרָאִים יִשְׂרָאֵל אִזּוֹ הַגּוֹי נִקְרָא
 מִצִּירִים, וְכֻשְׁנִקְרָאִים יַעֲקֹב אִזּוֹ הַגּוֹי נִקְרָא אֶרֶץ חָם שֶׁהוּא
 שֶׁם גְּנָאִי שֶׁלָּהֶם!

באותו הפרק בתהלים כתוב עוד בפסוק כ"ג: **וַיֵּבֶן יִשְׂרָאֵל מִצְרִים וַיַּעֲקֵב גֵּר בָּאָרֶץ הַהִיא** מה ההבדל בין **יעקב לישראל**, **מסביר המלבי"ם**, **יעקב** הוא מדריגה פחותה מ**ישראל** שבכוואו למצרים בא במדרגת **ישראל** שר וחשוב, ואחר כך היה גר ונקרא בשם **יעקב**, זה ההבדל בין שתי השמות.

וְנִרְאָה להוסיף שהכל תלוי זה בזה, שאם **ישראל** בגלותם הם שר וחשוב ונקראים **ישראל**, אז נקראים הגויים בשם

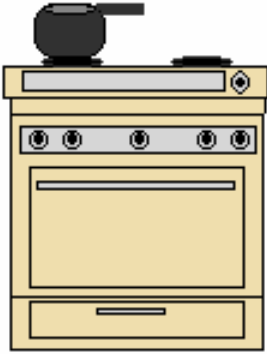
[illegible]

תנור אחד להשתמש בין לבשר בין לחלב

שאלה: האם מותר להשתמש בתנור אחד בין לבשר בין לחלב זה אחר זה?

הקדמה לזיעה: בכל תנור שייך לאסור המאכל הנכנס לתוכה באחד משני אופנים. א. באור ע"י זיעה. ב. בנגיעה ע"י מקום העמדת המאכל. בשבוע זה נעסוק בענין החלק הראשון, בענין הלכות זיעה. ע"י בשי"ע יו"ד ס' צב ס"ח שכתב שזיעה העולה מתבשיל דינו כתבשיל עצמו, לאסור כל מקום שמגיע הזיעה. ואף שהשי"ע איירי בענין שני קדירות שבמקום אחד שהזיעה מגיע ישר מאחד לשני, מ"מ שייך דינים אלו גם בתנורים שלנו שמבשלין בתוכה זה אחר זה. למשל: אם בראשונה נתבשל בשר בתוך התנור, נמצא שעולה הזיעה ונבלע הבשר לתוך דופני התנור. ואם אח"כ באותו יום נתבשל חלב בתוכה, נמצא שעולה הזיעה ונבלע החלב לתוך דופני התנור. סוף דבר נמצא שדופני התנור נאסרו מבשר בחלב. ועכשיו שדופני התנור נאסרו, גם המאכל שבתוכה נאסר. שהא הזיעה של המאכל השניה (החלב) מסתובב ומפליט האיסור מהדופני התנור, וחוזרת ונופלת לחלב, ונאסרה. ונמצא שכל התנור וגם המאכל שבתוכה נאסרו^(א).

זיעת יבש: ע' בפמ"ג שהביא דעת הרמב"ם שסבר שלא אמרינן שזיעה כמהו אלא נוגע למשקין, אבל לא באוכלין. שדווקא זיעת משקין כמוהו (או זיעה מתבשיל שיש בתוכה משקין), אבל זיעת אוכל אינו כמוהו. וע' בפמ"ג שמסיים שלמעשה יש להתיר באפשר^(ב). ולכאורה כיון שמסיים שיש להתיר באפשר, יש להקל רק באופן בדיעבד, אבל לכתחילה יש להחמיר^(ג). ולכן לענין נידון דידן, אם משתמש בתנור זה אחר זה, נמצא שאם רק אחד מהם יבש, אינו נאסר בדיעבד. שאף אם אחד מהם לח ועלה ונבלע לתוך דופני התנור, מ"מ השני שיבש לא עלה, ולכן אין הדפנות נאסרו. מ"מ אין לעשותה לכתחילה.

מכוסה: ע' ברמ"א יו"ד ס' צב ס"ח שכתב שהא שאמרינן שזיעה כאוכל עצמו, היינו בקדירה מגולה שהזיעה יכול לעלות. אבל בקדירה מכוסה, הכיסוי מונע הזיעה מלעלות ואינו אוסרת. מ"מ מסיים הרמ"א שלכתחילה יש לזהר בזה^(ד).

יבש ומכוסה: יש לדון, הא שהרמ"א החמיר לכתחילה ע"י כיסוי שמא זהו דווקא באופן שאילו לא היה מכוסה היה נאסר. אבל באופן שאפילו לא היה מכוסה לא היה נאסר בדיעבד, בזה יש להקל ע"י כיסוי אפילו לכתחילה. ולכן יש להקל לכתחילה במאכל יבש ע"י כיסוי. שמאכל יבש אילו לא היה מכוסה כלל לא היה נאסר בדיעבד מפני שאין כאן אלא זיעת יבש, לכן הו"ל להקל בזה ע"י כיסוי אפילו לכתחילה. וכן שמעתי מר' יצחק ברקוויץ שליט"א להקל למעשה, אבל רק אם מכוסה טוב מכל צדדיו.

זה אחר זה - ושניהן מכוסין או יבשין: כתבנו שהרמ"א החמיר לכתחילה אף אם השני קדירות מכוסין. אבל ע"ש שאיירי בציור ששניהן היו בתוך התנור ביחד באותו זמן. אבל שמא בזה אחר זה אין צריך לחוש שיהיה בעיה עם הכיסוי בשני זמנים נפרדים. וה"ה לגבי מאכל יבש, מהיכי תיתי לחוש לזיעת יבש בשני זמנים נפרדים. ולכן לכאורה מותר להשתמש בלח אם שניהן מכוסין או שניהן יבשין אפילו מגולין. וגם מותר באופן שאחד יבש ומגולה והשני לח ומכוסה.

אינו בן יומו: בהלכות יו"ד מצינו שאם בישל בשר בתוך קדירה חלבית שאינו בן יומו, שאין הבשר נאסר. והוא מפני שהבליעות חלב שבתוך הקדירה נפגם לאחר כ"ד שעות. אבל כלל הוא שאסור לכתחילה להשתמש בקדירה אינו בן יומו, אטו בן יומו. ולכן ה"ה כאן שאין לבשל בשר בתוך תנור חלבית אפילו אם התנור אינו בן יומו. אבל בציור שאילו היה בן יומו ג"כ לא היה נאסר בדיעבד, בזה יש להקל באינו בן יומו אפילו לכתחילה. ולכן כל ציור שאינו אסור אלא לכתחילה, כגון בלח ע"י כיסוי או ביבש בלי כיסוי, בהם יש להקל באינו בן יומו אפילו בדיעבד^(ה).

למעשה: סיכום — מצינו לענין להשתמש בתנור אחד בין לבשר בין לחלב בזה אחר זה, שאין לאסור בדיעבד עד שיהיו שניהן לחין ושניהן מגולין. אבל אם אפילו אחת מהן יבש או אחת מהן מכוסה אין לאסור בדיעבד. מ"מ לכתחילה אסור גם אם אחת מהן

יבש ושניהן מגולין, או שניהן לחין ואחת מכוסה. ואם אינו בן יומו הוי מותר לכתילה באופן כזה שאחת מהן יבש או שאחת מהן מכוסה. ואם שניהן יבשין או שניהן מכוסין או אחת מהן יבש והשני מכוסה, יש להקל אפילו לכתחילה אפילו בבן יומו (אם מכוסה טוב בכל צדדיו).

שבוע הבא בעזה"י: עדיין לא דברנו לענין הגדר של "יבש". וכן לא דברנו לענין העצה של ליבון קל, או לענין מקום העמדת הקדירה, או לענין עטיפה כפולה. ובעזרה"י בשבוע הבא נמשיך.

(א) פמ"ג מ"ז ס' זכ סק"ב. שהזיעה חוזרת ונופלת למטה. [וכ"כ בדג"מ סק"א להחמיר גם בקדירה שלמטה. ואפשר שכונתו כפי מש"כ הפמ"ג. שדווקא שמקרה שהזיעה נופלת] אכן ע' בחו"ד ס' זכ בציורים סק"ב שהוא חולק על הפמ"ג וסבר שאין זיעה יוכל להפליט מדבר אחר, אלא להבליע לתוך דבר אחר. ולכן אף אם הזיעה באמת חוזרת למטה, מ"מ אין הנחמה אסורה ע"ש. מ"מ ע' ברמ"א צ"ח ס' א' (סק"ג) שסבר שזיעה ג"כ יכולה להוליד הצליעות, וכהפמ"ג. וכן חששו הפוסקים. (ב) הוצאה צפתית יו"ד ס' זכ ס"ח. ע' בלשון הפמ"ג עלמנו בהקדמה לא"ח"י יש להתיר באפשר. (ג) כן שמעתי מר' יצחק ברקוויץ שליט"א למעשה. וע"ע באג"מ א"ח"י ח"א ס' קכד, ויו"ד ח"א ס"ג, ויו"ד ח"ג ס"י. (ד) וע' באג"מ שהוא מפני חשש שמא יצא להיות מגולה, או מפני שיטת ויסור הכיסוי, או מפני הריחות. ע"ש. [ובפרט כפי דרכנו שאינו מכוסה טוב מכל צדדיו, וראינו שהזיעה עולה מלמעלה]. (ה) ע' באג"מ א"ח"י ח"א ס' קכד. וע' ספרות כעין זה בערוה"ש יו"ד ס' זכ סמ"ט, ובגליון מהרש"א יו"ד ריש סימן קכב צ"ח הפ"ח. וכן שמעתי מר"צ שליט"א למעשה נוגע לכאן.